DOI: https://doi.org/10.32782/city-development.2026.3-3
УДК 352(477) 2

РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Гадзіковський Орест Юрійович
аспірант
Навчально-науковий Інститут бізнесу і врядування
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: https://orcid.org/0009-0008-6834-9926

Анотація. У статті досліджено сучасні особливості реформування місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації та поглиблення європейської інтеграції. Обґрунтовано, що трансформація системи місцевого самоврядування є комплексним процесом, який охоплює перерозподіл владних повноважень, зміцнення фінансової спроможності територіальних громад, удосконалення організаційно-управлінських механізмів, розвиток місцевої демократії та формування ефективної взаємодії між органами державної влади й органами місцевого самоврядування. Розглянуто вплив європейської інтеграції на подальше реформування місцевого самоврядування. Сформульовано пріоритетні напрями вдосконалення місцевого самоврядування, орієнтовані на зміцнення спроможності територіальних громад, забезпечення ефективного багаторівневого врядування, підтримку відновлення територій та наближення управлінських практик України до європейських стандартів.

Ключові слова: місцеве самоврядування, децентралізація, територіальні громади, європейська інтеграція, публічне управління, фінансова спроможність, інституційна спроможність.

Актуальність проблеми. Реформування місцевого самоврядування в Україні є одним із ключових напрямів трансформації системи публічного управління, що безпосередньо пов’язаний із процесами децентралізації, демократизації та європейської інтеграції держави. Передача значної частини повноважень, ресурсів і відповідальності на рівень територіальних громад створила передумови для посилення їхньої спроможності самостійно вирішувати питання місцевого значення, формувати власну фінансову основу та забезпечувати якість публічних послуг. Водночас практична реалізація реформи виявила низку проблем, пов’язаних із розмежуванням повноважень між органами публічної влади, кадровим забезпеченням, фінансовою спроможністю громад, організацією міжмуніципальної взаємодії та забезпеченням належного рівня підзвітності органів місцевого самоврядування.

Актуальність реформування особливо посилюється в умовах воєнного стану, коли територіальні громади одночасно виконують традиційні функції місцевого самоврядування та забезпечують функціонування критичної інфраструктури, підтримку внутрішньо переміщених осіб, соціальний захист населення та організацію безпекових заходів. Воєнні виклики зумовлюють необхідність перегляду окремих підходів до організації діяльності органів місцевого самоврядування, механізмів управління ресурсами та взаємодії державних і місцевих інституцій. Водночас громади мають залишатися спроможними забезпечувати участь громадян у вирішенні питань місцевого значення та дотримуватися принципів належного врядування.

Важливого значення набуває також європейський вектор реформування місцевого самоврядування. Наближення України до Європейського Союзу передбачає подальше вдосконалення інституцій публічної влади, посилення принципів субсидіарності, відкритості, прозорості, підзвітності та участі громадян у місцевому управлінні. У цьому контексті особливої уваги потребує узгодження національної моделі місцевого самоврядування з європейськими підходами до територіального управління, одночасно з урахуванням специфіки українських умов, наслідків війни та завдань повоєнного відновлення.

Таким чином, подальше реформування місцевого самоврядування в Україні потребує комплексного переосмислення його організаційних, фінансових, правових та управлін-

© Гадзіковський О. Ю., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

ських засад. Визначення проблемних аспектів реалізації децентралізаційної реформи, оцінювання її результатів та обґрунтування напрямів подальшого вдосконалення системи місцевого самоврядування є важливою передумовою формування спроможних територіальних громад, підвищення ефективності публічного управління та забезпечення сталого розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи реформи місцевого самоврядування в Україні вивчаються у працях багатьох науковців. Так, важливий фінансово-економічний напрям досліджень представлено у працях О. Крайник та О. Федорчак [1], які акцентують увагу на проблематиці фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. Автори розглядають фінансові ресурси як одну з основних передумов реалізації громадами отриманих повноважень та забезпечення їхнього соціально-економічного розвитку. Такий підхід є важливим для розуміння взаємозв'язку між децентралізацією повноважень і необхідністю відповідного ресурсного забезпечення.

Фінансовий аспект децентралізації також досліджують Л. Лисяк та С. Качула [2], які зосереджують увагу на питаннях фінансового забезпечення розвитку територій та узгодження інтересів учасників територіального розвитку. Їхні наукові висновки дають підстави розглядати фінансову децентралізацію не лише як процес перерозподілу бюджетних ресурсів, а як механізм формування фінансових передумов для самостійного розвитку територіальних громад.

Інституційно-організаційний аспект функціонування територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану представлено у дослідженні О. Бражко та Т. Мамчур [3]. Автори звертають увагу на особливості формування і розвитку територіальних громад у нових управлінських умовах, пов'язаних із децентралізацією та воєнними викликами. Їхній підхід дає можливість розглядати сучасну територіальну громаду не лише як адміністративно-територіальну одиницю, а як суб'єкта публічного управління, спроможного виконувати широкий комплекс завдань у кризових умовах.

Сучасні результати та перспективи децентралізаційної реформи в умовах війни аналізує Д. Заяць [4], яка акцентує увагу на досягненнях реформи та проблемах її подальшої реалізації в умовах воєнних викликів. Такий підхід є особливо актуальним для сучасного етапу розвитку місцевого самоврядування, оскільки повномасштабна війна змінила умови функціонування територіальних громад і актуалізувала питання їхньої інституційної, фінансової та управлінської спроможності.

Теоретичні та практичні аспекти децентралізаційної реформи розглядають Е. Павлова та Ю. Нахайчук [5], які досліджують трансформацію системи публічного управління внаслідок передачі повноважень на місцевий рівень. Їхні результати дають змогу визначити децентралізацію як комплексний процес інституційної перебудови взаємовідносин між державними органами та органами місцевого самоврядування, а не лише як зміну територіальної організації влади.

Отже, аналіз наукових праць свідчить про наявність ґрунтовного наукового доробку щодо фінансової спроможності територіальних громад, організаційних аспектів децентралізації, функціонування громад в умовах воєнного стану та результатів реформування місцевого самоврядування. Водночас у сучасних дослідженнях недостатньо комплексно розглядається взаємозв'язок між подальшим реформуванням місцевого самоврядування, необхідністю адаптації системи багаторівневого врядування до умов воєнного стану та завданнями європейської інтеграції України.

Саме необхідність комплексного поєднання зазначених аспектів зумовлює потребу подальшого дослідження напрямів реформування місцевого самоврядування України з урахуванням сучасних викликів, завдань відновлення та стратегічного курсу держави на європейську інтеграцію.

Мета статті полягає в комплексному дослідженні сучасного стану та проблем реформування місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації, воєнного стану та європейської інтеграції, а також в обґрунтуванні пріоритетних напрямів його подальшого вдосконалення з урахуванням принципу належного врядування та європейських стандартів.

Результати дослідження. Реформування місцевого самоврядування в Україні є складним багаторівневим процесом, спрямованим на зміну організаційних, правових, фінансових та управлінських засад функціонування публічної влади на місцевому рівні. Його концептуальна основа пов'язана з децентралізацією, субсидіарністю, самостійністю територіальних громад, наближенням публічних послуг до населення та підвищенням відповідальності органів місцевого самоврядування за соціально-економічний розвиток відповідних територій. Водночас сучасний етап реформи характеризується переходом від переважно територіально-організаційних змін до вдосконалення механізмів функціонування багаторівневої системи врядування.

Конституція України закріпила загальні принципи місцевого самоврядування (ст. 140–146), відокремлюючи його від державної влади [6].

Конституційні принципи були конкретизовані в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року. Цей Закон визначив та закріпив поняття «система місцевого самоврядування», а також визначив перелік її складових: територіальна громада; сільська, селищна, міська рада; сільський, селищний, міський голова; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; органи самоорганізації населення [7].

В сучасних умовах реформа місцевого самоврядування в Україні перейшла від етапу формування базової мережі спроможних територіальних громад до етапу інституційного доопрацювання та адаптації системи багаторівневого врядування до умов воєнного стану, відновлення та європейської інтеграції. У 2025–2026 рр. актуалізувалися підходи до продовження реформи з урахуванням воєнних викликів і підготовки до членства України в ЄС. У процесі публічних консультацій окремо визначалися питання розподілу повноважень, фінансової спроможності громад, міжмуніципального співробітництва, місцевої демократії та законодавчого забезпечення реформи.

Важливою передумовою реформування стало формування спроможних територіальних громад, які отримали розширені повноваження та фінансові ресурси для вирішення питань місцевого значення. У результаті децентралізаційних процесів було змінено підходи до організації територіальної влади, бюджетного забезпечення громад, управління комунальним майном, надання адміністративних і соціальних послуг. При цьому ефективність децентралізації залежить не лише від обсягу переданих повноважень, а й від спроможності органів місцевого самоврядування реалізовувати їх на належному організаційному, кадровому та фінансовому рівнях.

У процесі реформування важливо звернути увагу на проблеми, з якими були пов'язані відповідні процеси. Узагальнення сучасних проблем реформування дає змогу систематизувати їх за основними функціональними блоками (табл. 1).

Концептуальною засадою сучасного місцевого самоврядування є принцип субсидіарності, відповідно до якого публічні функції мають виконуватися на тому рівні управління, де це може бути зроблено найбільш ефективно та максимально наближено до громадян. Реалізація цього принципу передбачає чітке розмежування компетенцій між центральними органами державної влади, органами регіонального рівня та територіальними громадами. Саме тому подальше реформування має бути спрямоване на усунення дублювання функцій, нормативної невизначеності та ситуацій, коли відповідальність за виконання певного завдання не відповідає наявним ресурсам [10].

Окремого значення набуває фінансова складова децентралізації. Передача повноважень на місцевий рівень має супроводжуватися відповідним ресурсним забезпеченням. Фінансова спро-

Таблиця 1 – Сучасні проблеми реформування місцевого самоврядування

Напрям реформування	Сучасний стан	Основні проблеми
Розподіл повноважень	Формується система багаторівневого врядування	Неповне розмежування компетенцій між державним і місцевим рівнями
Фінансова децентралізація	Громади отримали ширші можливості управління власними ресурсами	Нерівномірність фінансової спроможності, залежність окремих громад від трансфертів
Інституційна спроможність	Більшість громад сформували власні органи управління	Нерівномірність кадрового та організаційного потенціалу
Міжмуніципальне співробітництво	Розглядається як інструмент спільного вирішення завдань	Недостатнє використання потенціалу співробітництва
Місцева демократія	Розвиваються механізми участі громадян	Обмежені можливості участі в окремих умовах воєнного стану
Європейська інтеграція	Реформа узгоджується з європейськими стандартами місцевого самоврядування	Необхідність подальшої адаптації законодавства та управлінських практик
Відновлення територій	Громади є важливими учасни-ками процесів відновлення	Значні фінансові, безпекові та інфраструктурні виклики
Нагляд за законністю	Потребує завершення нормативного та інституційного врегулювання	Необхідність чіткого балансу між автономією громад і державним наглядом

Джерело: узагальнено на основі [8; 9]

можність територіальної громади визначається не лише обсягом власних доходів, а й можливістю ефективно планувати та використовувати бюджетні ресурси, залучати інвестиції, реалізовувати проєкти розвитку та забезпечувати належну якість публічних послуг. Водночас значна диференціація соціально-економічного потенціалу територій зумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів бюджетного вирівнювання та фінансового стимулювання громад.

У цьому контексті доцільно розглядати фінансову децентралізацію не як кінцевий результат реформи, а як інструмент забезпечення реальної автономії територіальних громад. Ефективне управління місцевими фінансами передбачає взаємозв'язок між ресурсами громади, визначеними законом повноваженнями, стратегічними пріоритетами розвитку та відповідальністю органів місцевого самоврядування перед населенням.

Важливим напрямом трансформації є вдосконалення організаційної спроможності місцевого самоврядування. Розширення компетенцій громад об'єктивно підвищує вимоги до професійної підготовки посадових осіб, якості стратегічного планування, проєктного менеджменту, цифрових компетентностей та аналітичного забезпечення управлінських рішень. Тому подальше реформування має передбачати системний розвиток кадрового потенціалу місцевого самоврядування, поширення сучасних управлінських технологій та формування культури результативного управління.

Особливої актуальності зазначені питання набули в умовах воєнного стану. Територіальні громади стали одним із ключових рівнів забезпечення стійкості держави, оскільки саме на місцевому рівні здійснюється значна частина заходів із підтримки населення, функціонування критичної інфраструктури, забезпечення соціальних послуг, допомоги внутрішньо переміщеним особам, підтримки військових та реалізації заходів із відновлення територій. Таким чином, війна не лише створила додаткові виклики для місцевого самоврядування, а й продемонструвала значення спроможних громад для забезпечення безперервності публічного управління.

Одночасно воєнний стан актуалізував проблему взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади та військовими адміністраціями. У таких умовах особливо важливим є забезпечення чіткого правового розмежування повноважень, недопущення дублювання управлінських функцій та збереження інституційної спроможності місцевого самоврядування. Перспективним напрямом є формування таких механізмів взаємодії, які дозволятимуть поєднати вимоги безпеки з принципами місцевої демократії та автономії територіальних громад.

Наступним важливим компонентом реформи є розвиток місцевої демократії. Децентралізація передбачає не лише передачу повноважень органам місцевого самоврядування, а й посилення участі мешканців громад у формуванні та реалізації місцевої політики. Інструментами такої участі можуть бути громадські консультації, місцеві ініціативи, громадські слухання, органи самоорганізації населення, електронні петиції, бюджети участі та інші механізми взаємодії громадян із місцевою владою. Їх розвиток сприяє підвищенню прозорості управління та посиленню підзвітності органів місцевого самоврядування.

Цифровізація також поступово стає невід'ємною складовою модернізації місцевого самоврядування. Використання електронних сервісів, цифрових платформ, відкритих даних та сучасних інформаційно-аналітичних систем створює можливості для оптимізації адміністративних процедур, скорочення витрат часу громадян та підвищення доступності публічних послуг. Разом із тим цифрова трансформація потребує врахування проблем цифрової нерівності, кібербезпеки, захисту персональних даних та доступності електронних сервісів для різних груп населення.

Європейська інтеграція України визначає додаткові орієнтири для подальшої трансформації місцевого самоврядування. Європейський підхід до місцевої демократії базується на принципах децентралізації, субсидіарності, демократичної підзвітності, фінансової автономії та участі громадян. У зв'язку з цим Україна має продовжувати адаптацію нормативно-правових та інституційних механізмів місцевого самоврядування до європейських стандартів, одночасно враховуючи національні особливості та наслідки повномасштабної війни.

Європейська інтеграція водночас розширює можливості територіальних громад щодо залучення міжнародної технічної допомоги, реалізації транскордонних та міжмуніципальних проєктів, розвитку партнерства з європейськими муніципалітетами та залучення інвестиційних ресурсів. Тому європейський вимір реформи доцільно розглядати не лише як процес нормативної адаптації, а і як можливість підвищення управлінської, фінансової та проєктної спроможності громад.

Важливим інструментом підвищення ефективності місцевого управління є міжмуніципальне співробітництво. Для територій, які не мають достатніх фінансових, кадрових або інфраструктурних ресурсів для самостійного виконання окремих завдань, співпраця з іншими гро-

мадами може забезпечити економію ресурсів та підвищення якості публічних послуг. Особливо перспективним цей механізм є у сферах управління відходами, водопостачання, транспортної інфраструктури, пожежної безпеки, соціального обслуговування та реалізації спільних інвестиційних проєктів.

Суттєвим напрямом подальшого реформування є також посилення ролі територіальних громад у повоєнному відновленні. Відновлення має передбачати не просте відтворення зруйнованої інфраструктури, а формування сучасної, стійкої та конкурентоспроможної територіальної економіки. У цьому процесі органи місцевого самоврядування повинні брати участь у визначенні пріоритетів розвитку, просторовому плануванні, підготовці інвестиційних проєктів, залученні фінансових ресурсів та контролі за реалізацією програм відновлення.

Висновки. Отже, модель реформування місцевого самоврядування в Україні має формуватися на основі взаємопов'язаних компонентів: децентралізації повноважень, фінансової спроможності, інституційного розвитку, місцевої демократії, цифровізації, міжмуніципального співробітництва та європейської інтеграції. При цьому результативність кожного з напрямів значною мірою залежить від узгодженості дій різних рівнів публічної влади.

Подальше реформування доцільно здійснювати за принципом «повноваження – ресурси – відповідальність – контроль результату». Такий підхід дозволяє змістити акцент із формальної передачі функцій на забезпечення реальної спроможності громад виконувати покладені на них завдання. Одночасно необхідним є збереження балансу між автономією місцевого самоврядування та державним наглядом за законністю його діяльності.

Отже, реформування місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі розглядається як довгострокова інституційна трансформація, спрямована на формування ефективної, демократичної та фінансово спроможної системи багаторівневого врядування. Її подальший розвиток має враховувати умови воєнного стану, завдання відновлення та реконструкції, необхідність підвищення якості публічних послуг і стратегічний курс України на членство в Європейському Союзі.

Бібліографічний список:

1. Крайник О., Федорчак О. Фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2022. Том 2 (43). С. 118–125
2. Лисяк Л.В., Качула С.В. Фінансове забезпечення розвитку територій в умовах децентралізації. *Теоретичні та практичні питання узгодження інтересів розвитку територіальної системи.* Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (31.10. 2020 року). Харків. 2020. С. 147–149
3. Brazhko O., Mamchur T. Formation and development of territorial communities in conditions of decentralisation and the realities of military rule. *Public administration for sustainable development: Challenges and prospects at the national and local levels: Materials of the V international science and practice conference.* 2023. Kyiv: MSU. С. 99–101.
4. Zayats D. Decentralisation reform in Ukraine: Achievements and implementation prospects amidst war conditions. *Democratic Governance.* 2024. №17(2), С. 5–17. DOI: https://doi.org/10.56318/dg/2.2024.05
5. Pavlova E., Nahaichuk Yu. Decentralisation reform in Ukraine. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University.* 2020. №3(23), С. 23-31. DOI: 10.29038/2411-4014-2020-03-23-31.
6. Конституція України. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст. 170. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text)
8. Петруненко І. В. Місцеве самоврядування як інструмент демократичного розвитку України: від війни до європейської інтеграції. *Ужгородський національний університет. Серія: Право.* 2024. №86. Т. 2. С. 345–350. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.50
9. Лабазюк В. Трансформація системи місцевого самоврядування України в контексті європейської інтеграції. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Державне управління*. 2025. № 22. С. 94–101. DOI: https://doi.org/10.17721/2616-9193.2025/22-9/14.
10. Скочиляс-Павлів О. Тенденції децентралізації у публічному управлінні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки.* 2024. №1 (41). Т. 11. С. 321–326. DOI: https://doi.org/10.23939/law2024.41.321

References:

1. Kraynyk O., Fedorchak O. (2022). Finansuvannya rozvytku terytorial'nykh hromad v umovakh detsentralizatsiyi [Financing the development of territorial communities in conditions of decentralization]. *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teoriyi ta praktyky – Financial and credit activity: problems of theory and practice.* Vol. 2 (43), pp. 118–125

2. Lysyak L.V., Kachula S.V. (2020). Finansove zabezpechennya rozvytku terytoriy v umovakh detsentralizatsiyi [Financial support for the development of territories in conditions of decentralization]. *Teoretychni ta praktychni pytannya uz·hodzhennya interesiv rozvytku terytorial'noyi systemy.* Materialy Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi (31.10. 2020 roku) – Theoretical and practical issues of coordinating the interests of the development of the territorial system. Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference (October 31, 2020). Kharkiv, pp. 147–149.
3. Brazhko O., Mamchur T. (2023). Formation and development of territorial communities in conditions of decentralisation and the realities of military rule. *Public administration for sustainable development: Challenges and prospects at the national and local levels: Materials of the V international science and practice conference.* Kyiv: MSU, pp. 99–101.
4. Zayats D. (2024). Decentralisation reform in Ukraine: Achievements and implementation prospects amidst war conditions. *Democratic Governance,* no. 17(2), pp. 5–17. DOI: https://doi.org/10.56318/dg/2.2024.05
5. Pavlova E., Nahaichuk Yu. (2020). Decentralisation reform in Ukraine. *Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University,* no. 3(23), pp. 23–31. DOI: https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-23-31
6. Konstytutsiya Ukrayiny [Constitution of Ukraine]. Verkhovna Rada Ukrayiny. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80
7. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini [On local self-government in Ukraine]: Law of Ukraine. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 1997, no. 24, Art. 170. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text
8. Petrunenko I. V. (2024). Mistseve samovriaduvannia yak instrument demokratychnoho rozvytku Ukrainy: Vid viiny do yevropeiskoi intehratsii [Local self-government as a tool for democratic development of Ukraine: From war to European integration]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law,* no. 86(2), pp. 345–350. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.50
9. Labaziuk V. (2025). Transformatsiia systemy mistsevoho samovriaduvannia Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehratsii [Institutional transformation of the local self-government system of Ukraine in the context of European integration]. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration,* no. 22, pp. 94–101. DOI: https://doi.org/10.17721/2616-9193.2025/22-9/14
10. Skochylias-Pavliv O. (2024). Tendentsii detsentralizatsii u publichnomu upravlinni: Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Trends of decentralization in public administration: Current state and development prospects]. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences,* no. 11(1/41), pp. 321–326. DOI: https://doi.org/10.23939/law2024.41.321

REFORMING LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE AMIDST DECENTRALIZATION AND EUROPEAN INTEGRATION

Orest Gadzikovskyy
Postgraduate Student
Educational and Research Institute of Business and Governance
Lviv Polytechnic National University

Summary. The article examines the contemporary features of local self-government reform in Ukraine amidst decentralization and deepening European integration. It establishes that transforming the local self-government system is a multifaceted process encompassing the redistribution of powers, the strengthening of the financial capacity of territorial communities, the improvement of organizational and managerial mechanisms, the development of local democracy, and the establishment of effective interaction between state authorities and local self-government bodies. The study identifies that while decentralization has created prerequisites for greater autonomy among territorial communities in addressing local issues, it has simultaneously highlighted the problem of disparities in their institutional, staffing, and financial capacities. Particular attention is paid to the functioning of local self-government under martial law, a period during which territorial communities undertake an expanded range of tasks related to sustaining the population, supporting internally displaced persons, maintaining critical infrastructure, ensuring security, and facilitating territorial recovery. The article substantiates the need to further refine the division of powers across levels of public authority, ensure alignment between devolved powers and financial resources, foster inter-municipal cooperation, and enhance the professional capacity of local self-government bodies. The impact of European integration on the ongoing reform of local self-government is also analyzed. It is determined that aligning the Ukrainian public administration system with European principles entails strengthening the roles of subsidiarity, openness, transparency, accountability, citizen participation, and good governance. The potential of

using digital tools to facilitate communication between local self-government bodies and citizens, foster e-democracy, and enhance the accessibility of public services has been identified. It is proposed to view the further reform of local self-government as an interconnected process in which powers, resources, responsibilities, performance monitoring, and citizen participation form a cohesive system. Priority areas for improving local self-government have been outlined, focusing on strengthening the capacity of territorial communities, ensuring effective multi-level governance, supporting territorial recovery, and aligning Ukraine's administrative practices with European standards.

Keywords: local self-government, decentralization, territorial communities, European integration, public administration, financial capacity, institutional capacity.

Дата надходження статті: 02.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 05.10.2026
Дата публікації статті: 03.11.2026